

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Кузнєцова Л. В.

“ ” _ 20 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності фінанси і кредит

за темою:

«Кредитні операції банків в умовах економічної циклічності»

Виконавець

Студент 42 групи
кредитно-економічного факультету
Мігель Роман Олексійович

/підпис/

Науковий керівник

к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Завадська Діана Володимирівна

/підпис/

Одеса 2018

АНОТАЦІЯ

випускної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

«фінанси та кредит»

Мігеля Романа Олексійовича

КРЕДИТНІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Випускна робота складається з трьох розділів:

У роботі розглядаються теоретичні основи кредитування в умовах економічної циклічності, міжнародний досвід та оцінка кредитування банків в умовах економічної циклічності.

В першому розділі дипломної роботи було з'ясовано поняття кредитного циклу, його характеристика, особливості. Описані основні кредитні цикли за останні десять років. Розглянуто методологічні основи дослідження взаємозв'язків між економічними та кредитними циклами.

В другому розділі було дано оцінку банківського кредитування в умовах економічної циклічності. Проаналізовано кредитну діяльність ПАТ «ПриватБанк» в умовах економічної циклічності, а також окремо розглянуто корпоративне кредитування.

На основі розглянутого матеріалу в третьому розділі було досліджено міжнародний досвід кредитних операцій в умовах економічної циклічності. Зроблено порівняльний аналіз традиційної і ісламської банківської моделі. Розроблено основні рекомендації, щодо вдосконалення кредитних операцій банків в умовах економічної циклічності. Проаналізовано різні підходи щодо оцінки кредитоспроможності клієнтів банку.

Ключові слова: економічна циклічність, кредитний цикл, банки, банківські моделі, кредитні операції.

SUMMARY

graduation work for obtaining an educational bachelor's degree in finance and credit

Miguel Roman Alekseevich

CREDIT OPERATIONS OF BANKS IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC CYCLE

Odessa National University of Economics

Odessa, 2018

Graduate work is divided into three sections:

The paper considers the theoretical basis of lending in terms of economic cycles, international experience and assessment of banks' lending in terms of economic cyclicity.

In the first section of the thesis, the concept of the credit cycle, its characteristics, features was clarified. The main lending cycles over the last ten years are described. The methodological bases of research of interrelations between economic and credit cycles are considered.

In the second section was given an assessment of bank lending in terms of economic cyclicity. The credit activity of PJSC "PrivatBank" in the conditions of economic cyclicity is analyzed, as well as corporate lending is considered separately.

On the basis of the material discussed in the third section, the international experience of credit operations under conditions of economic cyclicity was investigated. A comparative analysis of the traditional and Islamic banking model is made. The main recommendations for improvement of credit operations of banks in the conditions of economic cyclicity are developed. Different approaches to assessing the creditworthiness of bank clients are analyzed.

Key words: economic cycle, credit cycle, banks, banking models, credit operations.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ.....	7
1.1 Економічна сутність кредитного циклу і його взаємозв'язок з циклічністю економіки.....	7
1.2 Методологічні основи дослідження взаємозв'язків між економічними та кредитними циклами	14
Висновки до першого розділу.....	23
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ.....	25
2.1 Аналіз кредитних операцій банків в умовах економічної циклічності.....	25
2.2 Кредитна діяльність ПАТ «ПриватБанк» в умовах економічної циклічності....	35
2.3 Аналіз корпоративного кредитування ПАТ «ПриватБанк» в умовах економічної циклічності.....	41
Висновки до другого розділу	48
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ.....	50
3.1 Міжнародний досвід кредитних операцій в умовах циклічності.....	50
3.2 Рекомендації щодо вдосконалення кредитних операцій банків в умовах економічної циклічності.....	57
Висновки до третього розділу.....	63
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми диплома зумовлена тим, що Україна є досить вразливою країною до кризових явищ. За останні 10 років ми зіткнулися з трьома серйозними кризами, і, хоча не всі вони були економічного характеру, економіка страждала. Формування ринку кредитування, який існує в умовах економічної циклічності, є однією з найголовніших сучасних проблем. Ситуація тільки ускладнюється політичною нестабільністю в країні. Для того, щоб поживити та підвищення ефективність кредитування необхідно формувати умови, які зможуть покращити його якість як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Огляд літератури з теми дослідження. Проблемні питання кредитування в умовах глобалізації та економічної циклічності знайшли відображення у роботах зарубіжних учених: Д. Буракова, Б. Бернанке, Г. Грачева і вітчизняних: В. Шелудько, Л. Жердецької, В. Коваленко, Д. Кретова, Л. Рябініної, Л. Кузнецовой, та інші.

Мета та задачі дослідження. Головною метою випускної роботи є аналіз кредитування в умовах економічної циклічності.

Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі передбачено постановку та вирішення таких завдань:

- обґрунтувати сутність кредитного циклу і визначити їх особливості;
- розглянути методологічні основи дослідження взаємозв'язків між економічними та кредитними циклами;
- проаналізувати кредитні операції банків в умовах економічної циклічності;
- дослідити кредитну діяльність ПАТ «ПриватБанк» в умовах економічної циклічності;
- розглянути міжнародний досвід кредитних операцій в умовах циклічності
- розробити рекомендації щодо вдосконалення кредитних операцій банків в умовах економічної циклічності

Об'єктом виступає теоретичний і методологічний аналіз кредитних операцій в умовах циклічності.

Предмет: аналіз кредитування в умовах циклічності.

Методи дослідження. Під час дослідження випускної роботи були використанні наступні методи, а саме: аналіз та синтез, системний метод, конкретизація, графічний та табличний методи.

Інформаційна база роботи. При написанні дипломної роботи використовувалися різні джерела інформації і широке коло літератури:, навчальні посібники та підручники, наукові дослідження. Статистичну та факторологічну базу дослідження складають закони України, нормативні документи НБУ, звітність банківських установ, статистичні данні Світового Банку.

ВИСНОВКИ

За результатами написання випускної роботи можна зробити наступні висновки:

1. Економічний тлумачний словник визначає кредитний цикл як теорію, згідно з якою причиною циклів ділової активності є коливання обсягів кредитування. Процвітання обумовлено тим, що банки та інші кредитні установи надоптимістичні налаштовані щодо надання кредитів. На певному етапі їх помилки втілюються в неплатежі і втрати довіри до клієнтів, що в свою чергу призводить до економічного спаду. У період економічного спаду кредитори дотримуються надзвичайно обережною політики кредитування і поступово списують "погані" борги. Через деякий час банкіри оговтуються від шоку і відновлюють кредитування, що веде до економічного підйому, в ході якого до банкірів знову повертається надоптимістичні настрої, і починається черговий цикл.

2. Кредитний цикл має свої певні характеристики і відмінності. Так, наприклад, кредитний цикл відрізняється від структури інших циклів своїм об'єктом – позиковою вартістю, з приводу якого виникають відносини між позичальником і кредитором. Тільки кредитному циклу притаманний рух позикових коштів між суб'єктами, а їх інтерес пов'язаний з наданням та отриманням коштів у користування на певний відрізок часу, а не з процесом виробництва благ, обміну, споживанню.

3. Структура циклічності руху кредиту являє собою процес змін всієї структури відносин при збереженні її цілісності. Циклічність руху кредиту як абсолютний рух несе за собою зміну всіх форм і видів кредитних відносин і проявляється в них. Розвиток кредитного циклу, також як і звичайного економічного циклу, проходить через чотири фази: пожвавлення, бум (експансію), стиснення (депресія), стагнацію. Все починається із стагнації, нею все і закінчується.

4. В умовах сучасної економіки важливим показником її розвитку є вплив банківського кредитування різних секторів економіки. За останні роки в Україні відбувся перехід до принципово нових економічних відносин. Цей перехід

закономірно привів до необхідності постановки і вирішення важливих для більшості українських банків проблем. Однією з найбільших проблем є проблема кредитування, яка виникає в результаті порушення умови принципу повернення кредиту і призводить до серйозних фінансових втрат банку.

5. Аналіз сутності кредитного ринку, його складових передбачає розкриття низки його конкретних характеристик, а тому потрібно розглядати: теоретичні основи кредитних відносин, особливості руху ресурсів на кредитному ринку та між його секторами. Слід виокремити дві основні теорії, які описують кредит найбільш ефективно, враховуючи особливості циклічності економіки: натуралістична ідея і капіталотворча. Кредитний ринок виконує вельми важливу роль в економіці, так як є чинником цілісності всієї ринкової системи, розвиненості її основних елементів, і в першу чергу, інституту кредитування, що впливає на його структуру, тобто наявність окремих специфічних за механізмами кредитування сегментів.

6. Прискорення кредитних коливань у банківській системі впливає на зміну фаз кредитного циклу, чим провокується циклічність у реальному секторі економіки. Банківський сектор розширює обсяги кредитування та інвестування на фазі економічного буму, та зменшує їх на протязі економічного спаду, тим самим банки посилюють коливання кредитного циклу, збільшуючи при цьому амплітуду економічного. У 2009 – 2010 роках фінансова економічна криза починає розповсюджуватися і як результат – починають з'являтися дешеві кредитні ресурси. Відбувається стрімке погіршення кредитного портфелю, набирає масовість ризик неповернення позик. З 2011 року банки починають ставитися жорсткіше до кредитних заявок, ретельніше оцінювати кредитний ризик. Відбувається збільшення участі банків у фінансуванні економіки. Частка проблемних кредитів поступово зменшується. Загальні обсяги кредитування корпоративного сектору економіки зростають, частка простроченої заборгованості зменшується, що свідчить про вихід банківського сектору з кризи та створення передумов переходу по фази кредитного пожвавлення. Політична криза, що починається з початку 2014 р., а потім воєнні дії на сході країни спричиняють кризу і в банківському секторі, і в економіці в цілому. На початку 2014 р. починається фаза кредитного стиснення, що триває і по сей день.

7. Якщо характеризувати кредитні операції ПАТ «ПриватБанк» в цілому в умовах економічної циклічності, то кількісні показники свідчатимуть про стабільний розвиток і підвищення результатів.

8. Головним чинником, який сприяв виникненню світової фінансової кризи – це халатність самих банків. Останні нерационально використовували і розпоряджалися кредитними ресурсами, що напряду вплинуло на рух економічного циклу. Після проведення порівняльного аналізу традиційної та ісламської моделей функціонування банківських систем на основі показників діяльності банків країн Європейського Союзу, США та ОАЕ, можна зробити висновок, що ті банківські системи, які функціонували за ісламської моделі зазнали менших збитків, а ніж ті, що функціонували за традиційною.

9. Суттєвим недоліком традиційної банківської системи є те, що вона майже повністю звільняє позичальника від ризику. Ісламська банківська модель чимось схожа на традиційну, проте основною перевагою ісламської банківської моделі є те, що продукти і послуги, які вона надає повинні відповідати законам шаріату. Головним постулатом в цих законах виступає відмова від стягнення відсотка. Отже, щоб дістати прибуток ісламські банки повинні придумати інший метод. В основному, вони беруть оплату за обслуговування або укладають контракти на розподіл доходів і збитків.

10. За результатами аналізу можна стверджувати, що традиційна модель банківської посередницької діяльності передбачає широке використання кредиту та передачу ризиків. Ісламська модель показала себе краще, ніж традиційна. Свою роль зіграло дотримання релігійних принципів шаріату, які заперечують інвестування фінансових ресурсів у спекулятивні інструменти, які виявилися головними чинниками зростання амплітуди коливань кредитного циклу нинішньої глобальної економічної кризи в банківських системах з традиційною моделлю. Ключовим джерелом більшої тривалості кредитних циклів, меншою амплітуди і в значно менших масштабах накопичених кредитних ризиків в Ісламській моделі є принцип розподілу відповідальності.

11. Найбільш важкими і відповідальними елементами прогнозування циклічної динаміки соціально-економічних систем є передбачення кризових фаз циклів, їх характеру і наслідків, пошук шляхів виходу з кризи. Для покращення кредитних операцій банків в умовах циклічності потрібно звернути особливу увагу на управління кредитними ризиками. З метою виявлення циклічності, властивій кредитним операціям банку необхідно проводити аналіз між індикаторами кредитного ризику та макроекономічними показниками, що є синхронними або збіжними індикаторами економічного циклу. Після аналізу циклічності повинна бути розроблена кредитна політика, яка має містити чіткі цільові орієнтири діяльності банку в корпоративному сегменті банківського кредитування з точки зору реалізації його бізнес-стратегії, сформульовані конкретні задачі в контексті визначених цільових орієнтирів, стратегії їх реалізації, індикатори та строки виконання.

12. Основною проблемою, що встає перед банками при оцінці кредитоспроможності в частині інформаційного забезпечення, є повнота і достовірність наданої інформації. Тому аналіз кредитоспроможності повинен проводитися не тільки на підставі накопичуваних даних в бухгалтерській і статистичних звітів позичальника, але і на додатковій інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Basel III: international regulatory framework for banks – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bis.org/bcbs/basel3.htm>
2. Beck T., Demirgüç-Kunt A., Levine R. (2007), Bank Concentration and Fragility: Impact and Mechanics, NBER Chapters, in: The Risks of Financial Institutions, National Bureau of Economic Research, Inc., pp. 193 – 234.
3. Bernanke B. Nonmonetary Effects of the Financial Crisis in the Propagation of the Great Depression // American Economic Review. 1983. № 3 (73). P. 257-276.
4. Kindleberger Ch. Manias, Panics, and Crashes: A History of Financial Crises. Palgrave Macmillan, 1978.
5. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] : дані Національного банку України. – Режим доступу : – https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593
6. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] : дані Національного банку України. – Режим доступу : – http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807
7. Агапова Т.А., Серегина С.Ф. Макроэкономика: Учебник /Под общей ред. проф. А.В. Сидоровича. – М.: МГУ им Ломоносова, “ДИС”, 1997.
8. Аукуционес С.П. Современные буржуазные теории и модели цикла: критический анализ. М.: Наука, 1984.
9. Б.Н. Кузык, В.И. Кушлин, Ю.В. Яковец. Прогнозирование, стратегическое планирование и национальное программирование: Учебник. — Москва: Экономика. — 604 с.. 2011
10. Бондаренко Л. А. Ризик-менеджмент кредитної діяльності комерційного банку : дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / Лариса Анатоліївна Бондаренко; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К., 2007. - 272 с

11. Бураков Д. В. Кредит в условиях цикличности экономического развития : дис. канд. эконом. наук : 08.00.10 / Д. В. Бураков. – Москва, 2013. – 202 с.
12. Бураков, Д.В. Управление цикличностью движения кредита: монография / М. : Издательство «Русайнс», 2015. — 288 с.
13. Вводный курс по экономической теории. М.: ИНФРА-М, 1997.
14. Вишневский В.П. Рост исламской экономики в мире: институциональный анализ / В.П. Вишневский, Е.Н. Вишневская // Теоретическая экономика. – 2013. – № 5. – С. 27-37.
15. Герасимов Б.И., Иода Ю.В.. Введение в экономику: Основы экономического анализа: Учеб. пособие. Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та. 140 с.. 2004
16. Грачев Г.А. Эволюция цикличности хозяйственной деятельности и прогнозирование кризисов / Г.А. Грачев // Журнал экономической теории. – 2010. – № 1. – С. 91–96.
17. Грачев Г.А. Эволюция цикличности хозяйственной деятельности и прогнозирование кризисов / Г.А. Грачев // Журнал экономической теории. – 2010. – № 1. – С. 91–96.
18. Дзюблюк О.В. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів: Монографія / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: «Вектор», 2012. – 462 с.
19. Энциклопедія банківської справи України / відповід. ред. В.С. Стельмах. – Москва : Молодь, : Ін Юре, 2001. – 680 с.
20. Жариков В. В. Управление кредитными рисками: учебное пособие / В.В.Жариков, М. В. Жарикова, А. И. Евсейчев. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009. – 244 с.
21. Закон України «Про банки і банківську діяльність» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
22. Заседко А.В. Модель пороговой авторегрессии как инструмент прогнозирования временных рядов <http://www.lib.tpu.ru/fulltext/c/2013/C25/064.pdf>.

23. Иванова М.В., Экономическое развитие России и большие циклы мировой конъюнктуры // Экономическое наследие Н.Д.Кондратьева и современность / Под ред. Л.Д.Широкограда, В.Т.Рязанова. СПб.: «Наука», 1994.
24. Зверяков М. І. Банківський капітал: вимоги Базеля III / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2011. – № 6. – С. 13-23.
25. Зверяков М. І. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія / М.І. Зверяков, О.М. Зверяков. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 418 с.
26. Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергеева. – Одеса: Видавництво «Атлант», - 2014. – 485 с.
27. Келембет, І. С. Особливості ісламської фінансової системи. [Текст] / І. С. Келембет, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : матер. конф. — Одеса, ОНЕУ. — С. 114 – 119.
25. Кондратьев М.Д. Проблемы экономической динамики. – М., 1989.
26. Кондратьев Н.Д., Особое мнение: Избр. произведения: в 2 кн./ РАН. Институт экономики, Междунар. фонд Н.Д. Кондратьева.- М.: Наука, 1993.
27. Кретов Д. Ю. Аналіз чинників впливу на циклічність руху кредиту / Д. Ю. Кретов // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2016. – № 21. – Ч. 2. – С. 155–160.
28. Кретов Д. Ю. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток банківської діяльності в Україні / Д. Ю. Кретов // Електронне наукове фахове видання «Соціально-економічні проблеми і держава». – 2015. – № 2 (13). – С. 201–209.
29. Кретов Д. Ю. Вплив розвитку економіки на циклічність розвитку кредитної діяльності банку / Д. Ю. Кретов // Науковий журнал "Молодий 192 ' вчений". – 2015. – № 7 (22)
30. Кретов Д. Ю. Кредитна діяльність банків в умовах фінансової глобалізації / Д. Ю. Кретов // Проблеми та перспективи розвитку фінансів у сучасному світі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22-23 жовтня 2015 р. – Полтава: ПУЕТ, 2015. – С. 115–117.
31. Кретов Д. Ю. Кредитна діяльність банків в умовах фінансової глобалізації / Д.

- Ю. Кретов // Проблемы та перспективи розвитку фінансів у сучасному світі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22-23 жовтня 2015 р. – Полтава: ПУЕТ, 2015. – С. 115–117.
32. Кретов Д. Ю. Кредитні цикли в традиційній та ісламській моделях банківських систем / Д. Ю. Кретов // Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». – 2017. – № 15. – С. 187–192.
33. Кретов Д. Ю. Необхідність аналізу чинників руху кредитних ресурсів банків України в сучасних умовах розвитку економіки / Д. Ю. Кретов // The development of international competitiveness: state, region, enterprise: International scientific conference, December 16, 2016. – Lisbon, Portugal: Baltija Publishing, 2016. – P. 147–149.
34. Кретов Д.Ю. КРЕДИТНІ ЦИКЛИ В ТРАДИЦІЙНІЙ ТА ІСЛАМСЬКІЙ МОДЕЛЯХ БАНКІВСЬКИХ СИСТЕМ
35. Кузнецова Л.В. Кредитний менеджмент: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В.Кузнецова. – О.: ОРІДУ НАДУ, 2007. – 332с
36. Кураков Л.П., Яковлев Г.Е. Курс экономической теории: Учеб. пособие. Чебоксары: Изд-во Чуваш. ун-та, 2001.
37. Любар О.О. Кредитна політика банків: види та моделі / О. О. Любар // Вісник Університету банківської справи національного банку України. Серія: Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи в сучасних умовах. – 2010. – № 3 (9). – С. 183-185.
38. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии / К. Маркс. – М.: Политиздат, 1978. – Т. 1., Кн. I: Процесс производства капитала. – 908 с.; Т. 2., Кн. II: Процесс обращения капитала. – 648 с.; Т. 3., Кн. III: Процесс капиталистического производства взятый в целом. – 1084 с..
39. Меньшиков С.М., Клименко Л.А., Длинные волны в экономике. Когда общество меняет кожу. — М.: Международные отношения, 1989.
40. Методичні підходи Національного банку України до визначення складових кредитного ринку. [Електронний ресурс] : дані Національного банку України. – Режим доступу : – <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43756396>
41. Методы анализа и моделирования циклических колебаний макроэкономической динамики // Проблемы развития рыночной экономики

- /Под. ред. чл.-корр. РАН В.А. Цветкова. Сборник научных трудов. Вып. 2, ИПР РАН. - М.: Центр «Транспорт». – 2010. – с. 54-79.
42. Мировые финансово-экономические кризисы и глобальное латентное управление миром. Материалы научного семинара. Вып. № 3. – М.: Научный эксперт, 2011. – 168.
43. Ольвінська Ю. О. Особливості державного регулювання малого підприємництва у країнах світу [Електронний ресурс] / Ю. О. Ольвінська // Державне управління: удосконалення та розвиток»: наукове видання Академії муніципального управління. - 2015. - №2. – Режим доступу до журналу: <http://www.dy.nauka.com.ua>
44. Остролуцький М. Концентрація банківського сектора: оцінювання та аналіз / М. Остролуцький, Т. Мельник. // Вісник НБУ. – 2012. – №5 – С.35–39.
45. Офіційний портал ПриватБанку [Електронний ресурс] : - Режим доступу: - <https://privatbank.ua/about>
46. Офіційний портал ПриватБанку [Електронний ресурс] : статистичні дані банку. - Режим доступу: - https://static.privatbank.ua/files/year_zvit_05_05.pdf
47. Офіційний портал ПриватБанку [Електронний ресурс] : статистичні дані банку. Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/sud/PB_GROUP_REPORT_Ua_Cy_UKR%20final%20signed.pdf
48. Офіційний портал ПриватБанку [Електронний ресурс] : статистичні дані банку. - Режим доступу: - https://static.privatbank.ua/files/data/2_13_11ar.pdf
49. Офіційний портал ПриватБанку [Електронний ресурс] : статистичні дані банку. - Режим доступу: - https://static.privatbank.ua/files/data/2_13_22bccrr.pdf
50. Офіційний портал ПриватБанку [Електронний ресурс] : статистичні дані банку. - Режим доступу: - https://static.privatbank.ua/files/finance/2013_year.pdf
51. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України <https://bank.gov.ua/document/download?docId=62899198>
52. Про порядок регулювання діяльності банків України [Електронний ресурс]: Інструкція, затверджена постановою Правління Національного банку України від 26.09.2001 № 368. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0946-05>.

- 53.Прозоров Ю. Концентрація банківської системи України: подальші перспективи. – Вісник Національного банку України. – 2003. – № 1. – С. 54 – 56.
54. Сайт Міністерства Фінансів України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/>
55. Сайт Світового банку МБРР-МАР – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>.
- 56.Ходаківська В. П. Ринок фінансових послуг: теорія і практика: навч. посібник / В. П. Ходаківська, В. В. Беляєв. – К. : ЦУЛ, 2002. – 616 с.
57. Чайковський Я. І. Зарубіжні моделі аналізу кредитоспроможності позичальників-юридичних осіб / Я. І. Чайковський // Наука молода. – Збірник наукових праць молодих вчених Тернопільського національного економічного університету. – 2015. – № 22. – С. 151-161.
- 58.Шелудько В. М. Фінансовий ринок: підручник / В. М. Шелудько. [2 -ге вид., стер.] – К. : Знання, 2008. – 535 с.
- 59.Энциклопедия банковского дела / Чарльз Дж. Вулфел; пер. з англ. – Самара: Корпорация «Федоров», 2000. – 1584 с.